

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КРЕДИТНИХ СПІЛКАХ

На організацію бухгалтерського обліку безперечно впливають основні організаційні характеристики підприємств. Чітке виконання вказаних завдань значною мірою залежить від рівня організації обліку на підприємстві, що повинно охоплювати всю сукупність задач із синтетичного й аналітичного обліку та контролю.

У сучасному бухгалтерському обліку допускається багатоваріантність вирішення-питань щодо амортизації основних засобів і нематеріальних активів, порядку формування резерву сумнівних боргів, оцінки виробничих запасів, методів обліку і калькулювання витрат тощо.

Однією з найбільш серйозних проблем у сучасній кредитній справі, зокрема в діяльності кредитної спілки, є залучення та підтримка достатнього обсягу капіталу, забезпечення його послідовного збільшення. Крім того, в Україні кредитна спілка визнана не кооперативом, як в інших країнах, а громадською організацією, що створює певні проблеми при відродженні цієї форми кредитної кооперації.

Досягнення будь-якої мети, забезпечення кінцевого результату потребує витрат. Величина витрат істотно впливає на формування фінансових результатів, а також є основою для оцінки ефективності діяльності підприємства. Тому зважене і обдумане вирішення питань щодо управління витратами на підприємстві забезпечить високий рівень ефективності його діяльності.

Кредитна спілка утворюється та здійснює свою діяльність на основі таких принципів кооперативного руху:

- добровільність вступу до кооперативу та свобода виходу з нього;
- утворення спілки за територіальною ознакою;

- відкритий прийом нових членів, які мають інтереси, що відповідають меті та завданням кооперативу;
- самостійність та самокерованість;
- право участі членів в будь-яких видах діяльності, в тому числі в управлінні кооперативом;
- виборність та періодична заміна складу керівних органів та їх підзвітність членам кредитної спілки;
- недопущення збагачення одного члена за рахунок інших, справедливий розподіл доходу між членами пропорційно участі кожного з них в діяльності кредитної спілки;
- обмеження нарахувань на пайовий капітал у випадку розподілу отриманих доходів відповідно до розміру пайових накопичень;
- доступність для членів кооперативу інформації про його діяльність;
- надання послуг переважно членам кооперативу;
- мінімізація вартості послуг, що надаються членам спілки.

При цьому на нашу думку основною метою функціонування кредитної кооперації є задоволення потреб членів спілки.

Відповідно до П(С)БО 16, витрати операційної діяльності, яких зазнало підприємство від своєї діяльності протягом звітного періоду, групуються за сукупністю економічно однорідних витрат - економічними елементами:

- матеріальні витрати;
- витрати на оплату праці;
- відрахування на соціальні заходи;
- амортизація;
- інші операційні витрати;
- інші затрати.

До складу елемента "Матеріальні витрати" включається вартість витрачених матеріалів, палива та електроенергії, будівельних матеріалів, запасних частин, малоцінних та швидкозношуваних предметів та інших матеріалів. Бухгалтерський облік даних витрат ведеться на рахунку 80.

До складу елемента "Витрати на оплату праці" включаються заробітна плата за окладами та тарифами, премії та заохочення, матеріальна допомога, компенсаційні виплати, оплата відпусток та іншого невідпрацьованого часу, інші витрати на оплату праці. Для обліку використовується рахунок 81.

До складу елемента "Відрахування на соціальні заходи" включаються відрахування на пенсійне забезпечення, відрахування на соціальне страхування, страхові внески на випадок безробіття, відрахування на індивідуальне страхування персоналу підприємства, відрахування на інші соціальні заходи. Бухгалтерський облік даних витрат ведеться на рахунку 82.

До складу елемента "Амортизація" включається сума нарахованої амортизації основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних матеріальних активів. Бухгалтерський облік даних витрат ведеться на рахунку 83.

До складу елемента "інші операційні витрати" включаються витрати кредитної спілки на розрахунково-касове обслуговування, витрати на оренду та утримання офісу, господарські витрати, витрати на обслуговування орендованих основних засобів, витрати на формування резерву забезпечення покриття витрат від неповернених позичок, витрати на інформаційно-консультаційні послуги, витрати на відрядження, витрати на нарахування обов'язкових платежів та інші витрати операційної діяльності, які не увійшли до складу елементів операційних витрат. Для обліку використовується рахунок 84.

До складу елемента "Інші затрати" включаються витрати, пов'язані із специфічною діяльністю кредитних спілок, такі як: витрати на нарахування процентів по внесках (вкладах) членів спілки на депозитні рахунки, витрати на нарахування процентів по залучених коштах від юридичних осіб, витрати на сплату членських внесків до асоціацій кредитних спілок, витрати на відрахування до спільних фінансових фондів (метою формування яких є фінансове оздоровлення кредитних спілок), витрати на списання нарахованих, але несплачених процентів по кредитах, витрати на

страхування кредитів та внесків (вкладів) на депозитні рахунки. Сюди кредитні спілки також відносять витрати з нарахування податку на прибуток, який визнається витратами згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток". Інформацію про інші затрати узагальнюють на рахунку 85.

Особливої уваги заслуговує саме елемент "інших витрат", оскільки саме ці витрати опосередковують основну діяльність кредитної спілки.

Дохід кредитної спілки складається з надходжень від кредитних операцій, продажу пропагандистських матеріалів, виробів із власною символікою, проведення свят, фестивалів, лекцій, інших культурно-масових заходів після покриття матеріальних витрат, сплати передбачених законодавством України податків та інших платежів до бюджету. Дохід, отриманий після проведення розрахунків, залишається у розпорядженні спілки і розподіляється на внески членів кредитної спілки. Головним завданням кредитної спілки є кредитування своїх членів через залучення їхніх заощаджень.

Ціна користування позикою складається із операційних витрат, витрат на формування резервів, а також витрат на виконання зобов'язань спілки перед вкладниками. Отже, компонента прибутку, яка характерна для ціни на підприємницькі послуги, в ціну за кредитні послуги кредитної спілки не включається.

Відомо, що високий відсоток на вклад привабливий для членів кредитної спілки, але треба пам'ятати, що прийняття непомірних обов'язків "заганятиме" кредитну спілку у глухий кут, збільшуючи ризик неповернення наданих позик. У результаті саме члени кредитної спілки повинні збалансувати свої потреби з метою задоволення інтересів і вкладників, і позичальників для стабільної роботи своєї організації.

Доходи і витрати відображають в бухгалтерському обліку та включають до звіту про фінансові результати згідно з принципом нарахування й відповідності доходів і витрат. При цьому кредитна спілка

має прагнути до якісного обслуговування своїх членів. Якість обслуговування необхідно розглядати з позиції рівня задоволення населення, що обслуговується запропонованим рівнем послуг.

Саме цей фактор, на нашу думку, є концептуальним у діяльності підприємства, від нього залежать кінцеві фінансові результати, перспективи розвитку підприємства, можливості досягти головної мети діяльності у майбутньому.

Фактор якості обслуговування має бути в основі формування політики щодо доходів та витрат кредитної спілки. Тим більше слід пам'ятати, що кредитна спілка віднесена до неприбуткових організацій. Даний підхід дозволить здійснювати контроль за якісним обслуговуванням населення і як наслідок приведе до підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності та зміцнення кооперативних принципів діяльності.

Гриценко, О.І. Організація бухгалтерського обліку витрат операційної діяльності в кредитних спілках [Текст] / О.І. Гриценко // Проблеми, сучасний стан та перспективи обліку, аналізу та аудиту: I Міжнародна науково-практична конференція (11-13 травня 2012 р.) : збірник тез за матеріалами. - Житомир : ЖДТУ, 2012. - С. 45-49.